

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.324/2022/3.

A tanács tagjai:

Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Stark Marianna bíró

A felperes:

felperes (cím)

A felperes képviselője:

Schiffer és Társai Ügyvédi Iroda (cím1, ügyintéző: dr. Pálvölgyi Miklós és dr. Schiffer András ügyvéd)

Az alperes:

alperes (cím2)

Az alperes képviselője:

Kovátsits László Ügyvédi Iroda (cím3, ügyintéző: dr. Kovátsits László ügyvéd)

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Az alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.667/2021/5/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 15.P.21.569/2020/24.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését – az első- és másodfokú perköltségre és illetékre is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 500.000 (ötszázezer) forint első- és másodfokú, valamint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 208.000 (kettőszáznyolcezer) forint első- és másodfokú, valamint felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles az államnak – külön felhívásra – megtéríteni.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2014 óta volt országgyűlési képviselő, 2018-tól az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságának volt a tagja. Országgyűlési képviselőként betekintett a Magyar Honvédség helységi repülőbázisa iratai között egy repülési naplóba, amelynek utaslistája szerint egy katonai légijármű országról egy név nevű utast is szállított. Ezt követően 2018. október 16-án az Országgyűlésben írásbeli választ igénylő kérdést nyújtott be „Miért szállíthatja a Magyar Honvédség Airbus A319-es repülőgépe kiképző repülés keretében a miniszterelnök családtagját?” címmel az országgyűlés elnökéhez. Ezen kérdését a saját Facebook oldalán tett bejegyzésében is közzétette. A felperes ezen közlése élénk sajtóérdeklődést váltott ki. név1, az alperes által foglalkoztatott beosztás 2019. február 12-én sajtótájékoztatót tartott, amelyen tett nyilatkozatát többek között az cím4 című műsorban közvetítették. A sajtótájékoztatót megelőzően név2, az Országgyűlés elnöke a felperes által feltett kérdés tartalmára tekintettel kezdeményezte a felperes visszahívását az Országgyűlés Rendészeti és Honvédelmi Bizottságából. A sajtótájékoztatón név1 beosztás újságírói kérdésre felperesről a következőket közölte: „A képviselőasszony nem egy alkalommal minősített adatokat szivárogtatott ki annak érdekében, hogy pártpolitikai előnyhöz jusson, ami erős kérdéseket vet föl, úgyhogy nem csodálkozunk, hogy ez a döntés született.” Az Országgyűlés 2019. február 18-án elfogadta az 5/2018. (V. 8.) OGY határozatot módosító S/4505-ös indítványt a felperes visszahívásáról a Honvédelmi és Rendészeti Bizottságból.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[2] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette a jóhírnévhez fűződő jogát azzal, hogy név1 beosztásként 2019. február 12-én az általa tartott sajtótájékoztatón személyéről azt jelentette ki, hogy „nem egy alkalommal minősített adatokat szivárogtatott ki annak érdekében, hogy pártpolitikai előnyhöz jusson”. További jogkövetkezményként kérte eltiltani az alperest a további jogsértéstől, kérte őt elégtétel adására kötelezni oly módon, hogy a megállapított jogsértés miatt kérjen tőle levélben elnézést, a levél tartalmát és az ítélet rendelkező részét 30 napra helyezze el a rendelkezése alá tartozó cím5 portál nyitóoldalán, továbbá a név3 keresztül közleményben, valamint a cím6 portálon 30 napon át egyidejűleg fizetett hirdetés formájában tegye közzé. Kérte kötelezni az alperest arra is, hogy fizessen meg részére 1.500.000 forint sérelemdíjat és annak a közlés napjától számított késedelmi kamatát. Előadta: a minősített adatok kiszivárogtatásának állítása a minősített adattal való visszaélés megnevezésű bűncselekmény elkövetésének állítását foglalta magában, miközben a valóságban minősített adatot nem hozott nyilvánosságra. A sérelemdíj iránti igény indokolásaként előadta, hogy a sajtótájékoztató tartalma az egész magyar nyilvánosságot bejárta, a közöltek a magyar kormány álláspontjának voltak tekinthetők. A felperes szerint az alperes valótlannul bűncselekmény elkövetésével vádolta meg nagy nyilvánosság előtt, amely kikezdte szakpolitikai hitelességét és szakbizottsági tagságának elvesztéséhez is vezetett.

[3] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperes a repülési naplóból szerzett és általa közzétett adatokkal jogsértést követett el, nem nyilvános adatokat hozott nyilvánosságra. Előadta: a honvédelmi törvény értelmében a honvédség haditechnikai eszközeire vonatkozó adatok a keletkezésüktől számított 30 évig honvédelmi és nemzetbiztonsági érdekből nem nyilvánosak. Kiemelte, hogy a beosztás az országgyűlés

elnökének személyi javaslatára reagált, az általa elmondottak a véleményének tekinthetőek, a közlésének lényege az volt, hogy a felperes olyan adatokat, információkat tett közzé, amelynek nyilvánosságra hozatala tiltott volt, attól függetlenül, hogy pontosan melyik jogszabály minősítette tiltottnak a nyilvánosságra hozatalt. Emellett hivatkozott arra, hogy az alperest közszereplőként fokozott tűrési kötelezettség terheli.

Az első- és másodfokú ítélet

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes a 2019. február 12-én tartott sajtótájékoztatóján elhangzott azon valótlan állítással, hogy a felperes „nem egy alkalommal minősített adatokat szivárogtatott ki annak érdekében, hogy pártpolitikai előnyhöz jusson”, megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő jogát. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül a jogsértés miatti sajnálkozását a felpereshez írt levélben juttassa kifejezésre, és a levél tartalmát, valamint az ítélet rendelkező részét 30 napra tegye elérhetővé a cím5 weboldal nyitólapján, továbbá jelentesse meg a Magyar Távirati Iroda közleményében, valamint azokat a cím6 weboldalon 30 napon át fizetett hirdetés formájában tegye közzé és eltiltotta a további jogsértéstől. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 600.000 forint sérelemdíjat és ennek járulékait.

[5] Az elsőfokú bíróság a sajtótájékoztatón elhangzottakat a közügyekben való megnyilvánulásként értékelte és a Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalására figyelemmel megállapította, hogy az alperes részéről tényállítás történt, ehhez képest álláspontja szerint az alperesnek kellett volna bizonyítania a PK 14. számú állásfoglalásra is figyelemmel, hogy a kifogásolt közlés tartalma valós. Az elsőfokú bíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy az alperes képviselőjében eljáró beosztás kifejezetten minősített adatról tett említést, az alperes pedig nem bizonyította, hogy a minősített adatok védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Mavtv.) meghatározott szabályai szerint a jogszabályban felhatalmazott személy által speciális minősítési eljárás lefolytatása mellett történt volna az adat minősítése. Nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Hvt.) 38. § (7) bekezdése alapján a felperes által közzétett adatok nem nyilvános jellegűnek minősülnek, ilyen körülmények között a jóhírnév megsértését a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 2:45. § (2) bekezdése alapján megállapította. A megállapított jogsértés objektív jogkövetkezményeként a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés b) pontja alapján az alperest eltiltotta a további jogsértéstől, a c) pont alapján elégtétel adására kötelezte. A felperes sérelemdíj iránti igényéről a Ptk. 2:52. § (1), (2) és (3) bekezdése alapján határozott. A sérelemdíj mértékét köztudomásúnak tekintett hátrányok figyelembevételével állapította meg, tekintettel a sérelmes kijelentésnek a felperes társadalmi megítélésére gyakorolt hatására, bizottsági tagságának elvesztésére. A felperes igényét részben elutasította, figyelemmel arra, hogy az üggyel kapcsolatban a felperessel szemben büntetőeljárás van folyamatban, amely arra utalt, hogy a felperes „valamilyen hibát vétett”, a tőle elvárható körülmények tekintetét elmulasztotta.

[6] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a felperest megillető sérelemdíj összegét 300.000 forintra leszállította, a felperesnek a sérelemdíjra vonatkozó igényét ezt meghaladóan elutasította.

[7] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmen nem terjeszkedett túl, a jogsértés megállapítására, illetve az objektív jogkövetkezmények alkalmazására, valamint a sérelemdíj megítélésére kiterjedt a kereset. Úgy ítélte meg, hogy az indokolás esetleges hiányosságai az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése nélkül is orvosolhatók. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást annyiban pontosította, hogy

az alperes közlése azt követte, hogy az országgyűlés elnöke indítványozta a felperes visszahívását a bizottsági tisztségéből, ezért mellőzte a sajtóközlés és a felperes visszahívása közötti oksági tartalmat megállapító elsőfokú ítéleti megállapítást. Rögzítette azt is, hogy Alkotmányvédelmi Hivatal által végzett ismételt átvilágítás a felperesnél nemzetbiztonsági kockázatot állapított meg.

[8] A másodfokú bíróság egyetértett a személyiségi jogsértés megállapításával és az objektív jogkövetkezmények alkalmazásával. Az elsőfokú bírósággal egyezően arra a megállapításra jutott, hogy a „nem nyilvános” adatok, valamint a minősített adatokra vonatkozó állítás nem tekinthető a laikus átlagnéző számára azonosnak, a kettő közötti különbség a PK 12. számú állásfoglalás szerint nem lényegtelen pontatlanság és sértő tartalmat hordoz. Álláspontja szerint a két kifejezés közötti különbség a felperes hátrányosabb társadalmi megítélésére alkalmas, miután a „nem nyilvános” kitétel csak azt jelenti, hogy az adat nem hozható nyilvánosságra, az utóbbi („minősített adat”) pedig fokozottabb védelemre, titkosításra, utal, megsértése súlyosabbnak látszik és az átlagnéző számára is felvetheti a titok megsértésének büntetőjogi következményeit. Értékelése szerint a felperes megbízhatósága, cselekvése értékelése szempontjából nem közömbös, hogy közérdekből nem nyilvános adatokat vagy titkosított adatokat hozott nyilvánosságra, ezek büntetőjogi értékelése is eltérő. Az a körülmény, hogy az alperes esetlegesen megsértette a Hvt. rendelkezéseit, legfeljebb a jogsértés súlyánál, a felróhatóság mértékénél vehető figyelembe, a valótlán közlés sértő jellegének hiányát nem igazolja. A jogsértést ezért a másodfokú bíróság is megállapította a Ptk. 2:45. § (2) bekezdése alapján.

[9] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a jogalapra vonatkozó döntés nem volt ellentétes a Ptk. 2:44. §-ával sem. Az elsőfokú bíróság megfelelően értékelte, hogy a közlés közügyekkel összefüggésben, közszereplő politikussal szemben hangozott el. Az Alkotmánybíróság két határozatára utalással {7/2014. (III. 7.) AB határozat; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat} arra a következtetésre jutott, hogy a hamis tényállítások önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt, kivéve, ha a közlő fél jóhiszeműen járt el. A jóhiszeműség kapcsán pedig azt kell értékelni, hogy a közlő tudta-e, vagy foglalkozására tekintettel tudnia kellett-e, hogy az általa közölt tény valótlán. A másodfokú bíróság ebben a körben megállapította, hogy az alperes mint a kormány kommunikációját folytató szervezet, alappal nem hivatkozhat arra, hogy nem kellett ismernie a szóban forgó adatok jellegét, a minősített adat és a nem nyilvános adat közötti különbséget. Az elsőfokú bírósággal egyezően azt állapította meg: közömbös az, hogy a szervezet nevében megszólaló személy milyen személyében rejlő, vagy a szervezet kommunikációs folyamatából fakadó okból tett a felperes cselekvését jelentősen súlyosító, valótlán tény hordozó kijelentést. A másodfokú bíróság rögzítette: az alperes a kormány kommunikációját folytató szervként nem hivatkozhat arra, hogy a véleménynyilvánítási szabadsághoz való jogát gyakorolta. Összességében a beosztási nyilatkozatban közölt, nem jelentéktelen súlyú, valótlán és sértő állítás nem teszi szükségessé és arányossá a közszereplő felperes személyiségi jogainak a korlátozását.

[10] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal az objektív jogkövetkezmények alkalmazásában. Egyetértett továbbá azzal is, hogy a megállapított jogsértés szükségessé teszi sérelemdíj megállapítását is. Annak mértékét illetően azonban az összeg leszállítására látott alapot azzal, hogy a bizottsági tisztség elvesztésének tényét az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a perbeli közléssel okozati összefüggésben állónak, figyelemmel arra, hogy az Országgyűlés elnöke a közlést megelőzően tett javaslatot az alperes visszahívására, továbbá, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal átvilágítása alapján a közléstől függetlenül állapítottak meg nemzetbiztonsági kockázatot a felperes személyét illetően. A perbeli közlés tárgyi súlyát, az alperes felróhatóságát, a felperes köztudomású

tényként elfogadható magyarázkodási kényszerét az ítélkezési gyakorlat figyelembevételével úgy értékelte, hogy a hátrányokkal 300.000 forint sérelemdíj megállapítása áll arányban.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[11] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte a lefolytatandó vizsgálatra vonatkozó kötelező utasításokkal. Megsértett jogszabályként hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkére, a IX. cikkének (1) bekezdésére, a Ptk. 2:42. § (1) bekezdésére, a 2:43. § *d*) pontjára, a 2:44. § (1) bekezdésére, a 2:45. § (2) bekezdésére és a 2:52. §-ra. További megsértett jogszabályként jelölte meg a honvédelmi törvény 38. § (7) bekezdését, az Országgyűlésről szóló törvény 42. §-ának (1) és (9) bekezdését, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2. § (2) bekezdését, 182. § (2) bekezdését, 193. § (1), 237. § (1), 263. § (1), 265. § (1), 266. § (2), 276. § (5), 279. § (1), 341. § (1), 346. § (3)-(5) és 369. § (3) bekezdését. Hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalásának azon megállapításaira, hogy a kifogásolt közléseket a maguk összefüggésében, valós tartalmuk szerint kell értékelni, továbbá kúriai döntéseket hívott fel azon ítélkezési gyakorlat igazolására, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog védelme politikai vita esetén erőteljesebb, és az értéktétel kifejezése mellett kiterjedhet akár valótlan tényállításokra is (Kúria Pfv.IV.20.055/2020.), valamint utalt arra, hogy a Kúria nem hozott olyan tartalmú döntést, hogy a kormány szervet nem illeti meg a szabad véleménynyilvánításhoz való jog (Kúria Pfv.IV.21.348/2018.). Az alperes álláspontja szerint nem lehet eltekinteni attól a körülménytől, hogy az Országgyűlés elnöke a felperes visszahívására a szakbizottságból a perbeli közlés előtt tett javaslatot, illetve, hogy utóbb a felperes ellen vádat emeltek hivatali bűncselekmény miatt, amelynek alapja a titoksértés volt, továbbá, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal a felperes személyét illetően vizsgálata során nemzetbiztonsági kockázatot állapított meg. Álláspontja szerint az alperes a házelnök javaslata kapcsán közügyben fogalmazott meg véleményt és ilyen esetben még az esetlegesen pontatlan vagy valótlan tényállítás is jogi védelmet élvez. Az alperes eljárási mulasztásként értékelte azt, hogy a megállapított tényállítás többszörösen kiegészítésre szorul, mert nem tartalmazta azt, hogy a titoksértés valósága bizonyítást nyert, és az Alkotmányvédelmi Hivatal a felperes személyét illetően milyen megállapításra jutott. Az alperes álláspontja szerint név az adott esetben nem a kormány álláspontját közölte, hanem egy aktuális kérdésben újságírói kérdésre véleményt formált, köznap nyelven közölte a véleményét. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a szükséges bizonyítást nem folytatták le, a kereseti kérelem nem volt kellően határozott és jogsértően mellőzték a Központi Nyomozó Főügyészség iratainak tartalmi elemzését, mert abból egyértelműen megállapítható, hogy az ügyben több feljelentés született a felperessel szemben, aki ténylegesen betekintett nem nyilvános iratokba, és noha figyelmeztették az esetleges következményekre, a kérdéses adatokat mégis nyilvánosságra hozta. A másodfokú bíróság álláspontjával szemben kifejtette, hogy a laikus néző szempontjából teljességgel közömbös, hogy a felperes „nem nyilvános” vagy titkosított (minősített) adatot hozott nyilvánosságra, a lényeg az, hogy arra nem volt jogosult. A felperes szakmai, képviselői hitelességét nem az alperes bejelentése csorbította, a felperes esetleges szubjektív sértettség érzése nem tekinthető irányadónak a jogeset megítélésénél. Közéleti vita esetében az

Alkotmánybíróság és a Kúria gyakorlata is az általánostól eltérő mércét alkalmaz, a közéleti kérdésekre vonatkozóan a közlések fokozott védelmét tekinti elsődlegesnek.

[12] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Hivatkozott arra, hogy a közhatalmi kormányzati szervek nem az átlagemberek felfogásának vannak alárendelve. Nem vitatta az alperes által felhozott ítélezési gyakorlat tartalmát, de álláspontja szerint a megjelölt határozatok a jelen per szempontjából irrelevánsak. A kifogásolt közlések tényállítások voltak, a szóvivő a kormány álláspontját közölte, ami a megítélés szempontjából súlyosító körülmény. Kiemelte: a felperessel szemben indított büntető eljárásban minősített adatok megsértése miatt vádemelés nem történt, a közlés a felperes személyében egy olyan ember becsületét fokozottan csorbítja, akinek a pozíciója „C” típusú átvilágításhoz kötött és szakbizottság tagja, amelyből korábban senkit sem hívtak vissza.

A Kúria döntése és jogi indokai

[13] Az alperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint alapos.

[14] A felülvizsgálat a megelőző eljáráshoz kapcsolódó rendkívüli, korlátozottan igénybe vehető fellebbviteli jogorvoslat, melynek kizárólag jogszabálysértésre hivatkozásra alapítottan van helye. Rendkívüli jogorvoslati jellegéből következően funkciója a kérelmet előterjesztett fél által állított jogsérelem elbírálása és megalapozottsága esetén annak orvoslása. A Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben eltérő voltát. A (2) bekezdés szerint a felülvizsgálat a jogerős ítélet meghozataláig bekövetkezett és a jogerős ítélettel elbírált tényekre terjedhet ki.

[15] A felülvizsgálati kérelem tartalmára tekintettel abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a másodfokú bíróság jogszabályt sértett-e akkor, amikor az alperes munkaszervezetébe tartozó beosztás perbeli nyilatkozatát úgy értékelte, hogy abban a perbeli valótlan tényállítással megsértette a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát.

[16] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jóhírnévét tiszteletben tartsák. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. A (4) bekezdés szerint a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

[17] A Ptk. 2:42. § (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való – bármilyen módon, illetve eszközzel történő – kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja. A (2) bekezdés szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A Ptk. 2:43. § d) pontja szerint a személyiségi jogok sérelmét jelentik különösen a becsület és a jóhírnév megsértése. A Ptk. 2:45. § (2) bekezdése szerint a jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényről állít vagy híresztel vagy valós tény hamis színben tüntet fel.

[18] Az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy a felperes és név1 beosztás egyaránt közéleti szereplőnek minősül. A Ptk. 2:44. § (1) bekezdése szerint a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja; azonban az nem járhat a magán- és a családi életének, valamint otthonának sérelmével.

[19] A per tárgyát képező közlés egyértelműen közérdeklődésre számot tartó politikai ügyben hangzott el. Ehhez képest annak megítélésénél különös figyelemmel kell lenni a közlés körülményeire. Az Alkotmánybíróság elvi jelleggel rögzítette, hogy a szólásszabadság kitüntetett alkotmányos szerepe azzal jár, hogy egyrészt csak kivételes jelleggel kell engednie a korlátozásra felhozott más jogokkal, illetve alkotmányos értékekkel szemben, másrészt a szabad véleménynyilvánítást korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni. A közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. A közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. A közéleti szereplőkre vonatkozó beszéd a politikai véleménynyilvánítás központi alkotóeleme. A közügyek megvitatásának lényegi részét képezik a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások. A véleménynyilvánítás szabadsága az értékítéletet kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletreméltó vagy elvetendő. A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleménynyilvánítás is ellehetetlenülne. A politikai véleménynyilvánítás fokozott védelme mind a közügyekben megfogalmazott értékítéletekre, mind pedig a közügyek körébe tartozó tényállításokra vonatkozik. A demokratikus közéletet hivatássszerűen alakító politikusoknak a szabad bírálata, működésük, tevékenységük kritikája a társadalom tagjainak, az állampolgároknak, valamint a sajtónak olyan alapvető joga, amely a demokrácia lényegi eleme {Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [42], [45], [47], [49], [50]}. Azt is kifejtette az Alkotmánybíróság, hogy a közszereplő politikusok esetében a személyiségvédelem korlátozottsága mindenki máshoz képest szélesebb körben minősül „szükségesnek és arányosnak”. Egyrészt ők a saját döntésük alapján váltak a közügyek másoknál aktívabb alakítóivá, vállalva ezzel az érintett közösség nyilvánossága előtti értékeléseket és bírálatokat is, ezért a közügyek vitatása körében őket érintő vagy minősítő, a személyüket támadó véleménynyilvánításokat nagyobb türelemmel kell tűnniük. Másrészt a közhatalmat gyakorlók és a közszereplő politikusok mindenki másnál szélesebb körben és hatékonyabban tudnak élni a tömegkommunikációs eszközökkel az őket ért támadásokkal szemben. Harmadrészt az ő esetükben a személyüket ért bírálatot és minősítést a társadalmi nyilvánosság eleve másként, a demokratikus vita szükségszerű részeként, jellemzően a különböző politikai érdekek mentén értelmezendő megnyilvánulásként kezeli. A közügyek vitatását szolgáló véleménynyilvánításnak az emberi méltóság védelme képezi a határát. {Indokolás [57], [62]}.

[20] Az Alkotmánybíróság egy másik határozatában hangsúlyozta, hogy a nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönten, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezi. Ezt követően hasonló szempontok alapján abban szükséges dönten, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak tekinthető-e. Tényállítás esetében a közügyeket érintő véleménynyilvánítás

szabadsága a valónak bizonyult tények tekintetében korlátlanul, míg hamis tény állításával vagy híresztelésével szemben már csak akkor véd, ha a híresztelő nem tudott a hamisságról és a foglalkozása által megkívánt körületekintést sem mulasztotta el. {Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) Indokolás [39]-[41]}.

[21] A jelen esetben az alperes képviselőjének megnyilatkozása abban a vonatkozásban, hogy a felperes az adatok kiszivárogtatását politikai haszonszerzés érdekében végezte, egyértelműen véleménynek, értékelésnek minősül. A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy annak közlése, miszerint a felperes minősített adatokat hozott nyilvánosságra, valótlan tényállításnak minősül és nem tekinthető lényegtelen pontatlanságnak az, hogy ténylegesen jogi értelemben nem a minősített adatok védelméről szóló törvény szerinti minősített adatokról, hanem a Hvt. szerinti „nem nyilvános” adatról van szó. Az előbbi a laikus számára azt jelenti, hogy titkosítás, fokozottabb védelem megsértése történt, míg az utóbbi esetben csak az állapítható meg, hogy az adat nem tehető nyilvánossá. A minősített adat nyilvánosságra hozatala a titok megsértésének büntetőjogi következményét vetheti fel az átlagnéző számára. Megítélése szerint a felperes megbízhatósága, cselekvése értékelése szempontjából nem közömbös, hogy közérdekből nem nyilvános adatokat vagy titkosított adatokat hozott nyilvánosságra, ennek büntetőjogi értékelése is eltérő. Súlytalannak minősítette az alperes érvelését abban, hogy a közlés lényege az, hogy a felperes olyan adatokat hozott nyilvánosságra, amelyeket nem tehetett volna meg.

[22] A PK 12. számú állásfoglalás szerint a közléseket a maguk egészében kell vizsgálni. Az alkalmazott kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valós tartalmuk szerint kell megítélni. A közlés egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A jogosult személyének megítélése szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot jogsértés megállapítására. Véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint a társadalmi, gazdasági, politikai, tudományos vagy művészeti vita önmagában ugyancsak nem lehet jogsértés megállapításának az alapja. (II-III. pont)

[23] Az Alkotmánybíróság egy újabb határozatában kiemelte, hogy a politikai vitákkal kapcsolatban annak keretében megfogalmazott tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznapi értelemben vett automatikus alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére. A vitatott kijelentés értékelését arra is figyelemmel kell elvégezni, hogy a kijelentés milyen valódi jelentést hordoz a befogadók számára. Ilyen esetben a mérlegelés egyértelműen túlmutat a kijelentés elemeinek pusztán bizonyíthatósági tesztrel történő vizsgálatán és az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli. Ha az egymásra tett kijelentések közvetlenül a közéleti szereplők politikai tevékenységére, programjára vagy közéleti hitelességére, alkalmasságára vonatkozik, akkor – még ha állító módon fogalmazták is meg – vélelmezhető a közlés véleményként való értelmeződése. {Alkotmánybíróság 3111/2022. (III. 22.) AB határozat Indokolás [32]}.

[24] A fentiekben kifejtettek alapján a Kúria megállapította, hogy jelen esetben a másodfokú bíróság nem értékelte kellően a közlés elhangzásának körülményeit. Az alperes nevében eljáró névl beosztás az adott esetben sajtótájékoztatón újságírói kérdésre véleményezte, értékelte a házelnök azon döntését, amelyben javasolta a felperes visszahívását az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságából oly módon, hogy a döntést megalapozottnak nevezte. A perbeli mondat ezzel összefüggésben hangzott el. A kifogásolt kifejezések ezen okozati összefüggésben egyértelműen a felperes politikai tevékenységére, feladata betöltésére való személyes alkalmasságára vonatkoztak. Nem volt megállapítható az sem, hogy a perbeli tényállítást az alperes nevében eljáró beosztás rosszhiszeműen eljárva tette volna meg, mert az adat jogszabály alapján ténylegesen „nem nyilvánosnak” minősült. A

közlés körülményeit illetően nem hagyható figyelmen kívül, hogy a sajtótájékoztató célja a közvélemény – ilyen értelemben az „átlagos néző” – tájékoztatása volt. A „nem nyilvános” és a minősített adat közötti különbséget az átlagos néző szempontjából kell megítélni. A szóvivő a közlését arra alapította, hogy a felperes nem nyilvános adatot hozott nyilvánosságra, amit nem tehetett volna meg – ez volt a közlés lényege. A közlésben nem az adatminőségen volt a hangsúly, hanem a szivárogtatáson, az adat jogosulatlan kiadásán. Olyan kijelentést nem tett a beosztás, hogy a felperes bűncselekményt követett volna el. Mindezekre figyelemmel összességében az volt megállapítható, hogy a közlés pontatlan volt ugyan, de miután az a felperes politikai közéleti tevékenységére, hitelességére, politikai tevékenység folytatására alkalmasságára vonatkozott, az alapjogi összefüggésekre tekintettel belül maradt a közéleti kérdésekben megengedett szabad véleménynyilvánítás tágabb keretein, figyelemmel arra is, hogy a felperessel szemben az esettel összefüggésben büntetőeljárás indult, továbbá az Országgyűlés elnökének javaslatára felperest visszahívták az Országgyűlés Rendszeti és Honvédelmi Bizottságából.

[25] Az alperes felülvizsgálati kérelme helytállóan utalt a Kúria ítéletére, amely az Alkotmánybíróság felhívott gyakorlatára is figyelemmel ugyancsak megállapította, hogy a politika véleménynyilvánítás fokozott védelme kiterjed a közügyekben megfogalmazott értékítéletekre és a közügyek körébe tartozó tényállításokra is {Kúria Pfv.IV.20.055/2020/6. számú ítélete, [24]}. A kérelemben megjelölt további két kúriai ítélet (Pfv.IV. 21.348/2018/7; Pfv.IV. 21.456/2018/7) a jelen ügyben nem bír jelentőséggel, mert azok esetében más feltételek fennállását kellett vizsgálni, más tartalmú közlésekre vonatkoztak. A Kúria összességében megállapította, hogy a másodfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget annak a körülménynek, hogy a sérelmezett közlés milyen szövegkörnyezetben, milyen alkalommal, milyen célból és mihez kapcsolódóan került megfogalmazásra. A perbeli közlés lényege a felperes közéleti, politikai tevékenységét érintette. Ilyen tevékenységének megalapozottságát kérdőjelezte meg, kétségbe vonva a felperesnek a közéleti feladatai ellátására való alkalmasságát. Ebben a körben – az Alkotmánybíróság gyakorlatára is figyelemmel - a véleménynyilvánítás lehetősége igen tág, a vélemény részét képezhetik tényállítások is, amelyek esetében a perbeli esetben az alperes nevében eljáró személy rosszhiszemősége nem volt megállapítható, így személyiségi jogsértés hiányában a Kúria szerint a kereset elutasítása indokolt.

[26] Mindezekre figyelemmel a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, ezért a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a felperes keresetét elutasította. A jogalap hiányára figyelemmel a felperes által igényelt jogkövetkezmények alkalmazására sem kerülhetett sor.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[27] 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. § (1) és (2) bekezdés, 2:44. § (1) bekezdés és 2:45. § (2) bekezdés

PK 12. számú állásfoglalás

A döntés elvi tartalma

[28] Egy közéleti szereplőnek egy másik közéleti szereplő közéleti, politikai tevékenységére vonatkozó nyilatkozata személyiségi jogi szempontból történő megítélésénél figyelemmel kell lenni az eset összes körülményére. Amennyiben a kijelentés alapvetően a

másik személy politikai, közéleti teljesítményére, alkalmasságára vonatkozik, a közlés esetleges pontatlanságai, tévedései vagy túlzásai belül maradhatnak a szabad véleménynyilvánításhoz való jog közéleti szereplő esetében az átlagosnál jóval tágabb keretein.

Záró rész

[29] A Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte az alperes első- és másodfokú, valamint felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. Az alperes mindösszesen 1.841.500 forintban (1.450.000 forint + áfa) jelölte meg perköltség igényét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (továbbiakban: Rendelet) 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján. Ezt az összeget a Kúria eltúlzott mértékűnek ítélte meg figyelemmel arra, hogy egyetlen kijelentés jogi megítéléséről kellett döntenie, nem volt szükséges részletes bizonyítási eljárás lefolytatása, illetve számos tárgyalás megtartása. Az eljáró bíróságoknak alapvetően jogkérdésben kellett állást foglalniuk, amelyre vonatkozó álláspontját az alperes már az elsőfokú eljárásban részletesen kifejtette. Ezek részben megismétlésre kerültek a fellebbezési és felülvizsgálati eljárásban. Mindezekre figyelemmel a Kúria a felszámított munkadíj összegét a Rendelet 2. § (2) bekezdése alapján mérsékelte és annak nagyságát mérlegeléssel 500.000 forintban állapította meg.

[30] A le nem rótt első- és másodfokú, valamint felülvizsgálati eljárási illetéket a pervesztes felperes köteles az államnak megtéríteni, külön felhívásra. Az illetékek mértéke az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 42. § (1) bekezdése, a 46. § (1) bekezdése és 50. § (1) bekezdése alapján került megállapításra azzal hogy a pertárgy értéke az elsőfokú eljárásban 1,5 millió forint, a másodfokú eljárásban 600.000 forint, a felülvizsgálati eljárásban pedig 700.000 forint volt.

[31] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2022. szeptember 28.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró